

HB/

6. Januar 2023

Olje- og energidepartementet

Høringsvar om tildeling av områdene i Utsira Nord

Fiskebåt er arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for den havgående fiskeflåten, og vårt høringssvar i forbindelse med tildeling av Utsira Nord fremgår i det følgende.

1. Politiske føringer

Regjeringserklæringen fastslår at «*sentrale norske gyteområder og fiskefelt skal sikres mot ødeleggende påvirkning fra annen næringsvirksomhet*» og at det skal sørges for «*god sameksistens mellom de ulike havnæringene*».

Fiskeri- og havminister Bjørnar Selnes Skjæran uttalte den 3. juni 2022 skriftlig at «*ingen fiskere skal fordrives fra viktige felt*» og «*vi kommer ikke til å bygge ut havvind i viktige fiskefelt*».

Under behandlingen av Energimeldingen den 10. juni 2022 ba Stortinget Regjeringen om å «*sørge for at utlysningen [av Sørilige Nordsjø II og Utsira Nord] sikrer god sameksistens og tar hensyn til viktige naturverdier*».

2. Maksimal installert effekt

Det blir helt avgjørende for sameksistensen med fiskerinæringen at områdene som lyses ut og tildeles for havvind utnyttes så godt som mulig, for å sikre at arealbeslaget for Regjeringens havvindsatsting ikke blir unødvendig stort. Ifølge vindkraftnæringen selv er potensiale for Utsira Nord større enn det OED legger opp til. Erfaringer fra andre land tilsier at områdene ofte blir dårligere utnyttet dersom kapasiteten som tillates installert i området er lavere enn det området er egnet for.

Fiskebåt mener derfor OED bør legge til rette for utvidelse av kapasiteten på Utsira Nord før tildeling – dersom det er muligheter for økt produksjon her. Vi frykter at det kan få uheldige følger dersom områdene tildeles med en maksgrense for installert effekt som er lavere enn områdets potensiale. Eventuelt bør det vurderes å åpne for en økning i kapasitetsgrensen til de utbyggerne som får tildelt arealet i etterkant.

3. Utlysningsområdet

OED har lagt opp til en buffersone for skipstrafikk i den sørlige delen av Utsira Nord. Allikevel åpnes det i høringen for at denne buffersonen kan fjernes dersom det kommer en korridor gjennom området som ikke plasseres for langt nord. Dersom den sørlige buffersonen fjernes blir det helt avgjørende at den alternative korridoren gjennom havvindparken fullt ut erstatter det området som fjernes i sør, slik at man ikke risikerer en forskyvning av skipstrafikken sørover og inn i rekefeltet som ligger rett sør for Utsira Nord.

4. Manglende miljø- og bestandsundersøkelser

Det er ifølge høringen gjennomført grunnundersøkelser på Utsira Nord, men det nevnes ikke noe om miljøundersøkelser. Fiskebåt er imidlertid kjent med at MAREANO har gjennomført et tokt for å kartlegge bunnhabitatet i deler av Utsira Nord (den østlige delen), og mener at dataene fra dette toktet må trekkes inn i den videre prosessen. Videre vises det i høringen til gjennomføringen av fugleundersøkelser i området, men det legges ikke opp til noe tilsvarende for bestandene. Ifølge Havforskningsinstituttet er det blant annet behov for kartlegging ved bruk av akustiske transekter og fangst.

Under behandlingen av Energimeldingen i år ba Stortinget blant annet Regjeringen om å «sikre god miljøkunnskap for alle deler av havmiljøet i områder som er, og som kan bli, aktuelle for norsk havvind. Oppsummering og kartlegging skal starte i 2022, og resultatene skal legges til grunn for utlysning av områder samt for natur- og miljøkrav til utbygging og drift». I tillegg ba de Regjeringen om å «starte tidlig myndighetsstyrt kunnskapsinnhenting [...] umiddelbart». Fiskebåt mener det er uheldig at Regjeringen og OED ikke har fulgt opp dette tilstrekkelig i forkant av tildelingen av Utsira Nord, og mener at det bør etterstrebes å få dette på plass før tildeling.

Slik kunnskapsinnhenting vil være helt sentralt for at vindkraftnæringen skal kunne utvikle gode, effektive og lønnsomme konsept, sikre god sameksistens og tilpasse plassering for å hensynte viktige naturverdier, jf. Regjeringserklæringen. I tillegg vil det være helt avgjørende for å kunne forske på konsekvensene i etterkant av utbyggingen, og gjennomføre «evaluering for å belyse [...] miljøeffekter» mellom hver tildeling, i tråd med bestilling fra Stortinget fra juni 2022.

5. HMS-regelverk

Fiskebåt registrerer at det pågår et arbeid når det gjelder regulering og tilsyn med sikkerhet og arbeidsmiljø i forbindelse med fornybar energiproduksjon til havs. Det er viktig for oss å bli involvert og hørt når det gjelder utarbeidelse av regler som omhandler sikkerhet og ansvar for fiskefartøyene som skal operere i områdene nært opp mot vindkraftparkene.

6. De kvalitative kriteriene

6.1. Erfaring i pkt. 4E

Det bør tas inn to punkt om utbyggers tidligere erfaring med sameksistens med fiskerinæring og å hensynte natur og miljø i tidligere prosjekter.

6.2. Prosjektplan i pkt. 4G

Det bør tas inn to punkt som gjelder risikovurderinger opp mot fiskeri og miljø i utbyggingsområdet. Erfaringer fra vindkraft på land tilsier at utbyggerne nok vil møte mindre motstand om de har etablert gode og omforente løsninger med berørte interessert allerede fra tidlig fase, for å unngå store forsinkelser i planen.

Det bør også tillegges et punkt om at søker bør legge frem en plan/strategi for opprydding og fjerning av installasjonene, som en viktig del av punktet om «*Dekommisjonering av havvindparken*». Det vil etter vår oppfatning være positivt om søker/utbygger forplikter seg til å stille økonomisk garanti for å sikre slik opprydding ved endt drift.

6.3. Klimafotavtrykk i pkt. 5A

Fiskebåt har i tidligere saker som gjelder havvind i forbindelse med elektrifisering av sokkelen etterspurt data på klimafotavtrykk, og støtter i utgangspunktet OED sitt forslag om å ta dette

inn som et kvalitativt kriterium. Selv om en viktig side av den store havvindutbyggingen er å skape arbeidsplasser ved å sikre norsk leverandørindustri arbeid i fremtiden, er allikevel hovedgrunnen bak satstingen klimaendringene og målet om å erstatte fossil kraft med fornybar kraft. Da er det helt sentralt at prosjektene har et betydelig positivt klimafotavtrykk.

Vindkraftnæringen mener selv at dette kan bli vanskelig å stadfeste på et så tidlig stadium. OED må derfor etablere vilkår som tar høyde for dette og som er gjennomførbart, slik at man ikke risikerer å ende opp med en useriøs utbygger som legger til grunn et klimafotavtrykk som på et senere tidspunkt viser seg å ikke ha noe forankring i virkeligheten. Metoden som skal benyttes bør være basert på en felles standard, som alle søkere må forholde seg til og følge.

6.4. Sameksistens i pkt. 5B

Det er positivt og ikke minst viktig at sameksistens med fiskeri og miljø er inntatt som et kvalitativt kriterium for tildeling. Fiskebåt mener allikevel at det bør ligge noen overordnede føringer til utbyggerne her om hva som ligger i begrepet «*sameksistens*» og hvilke forventninger myndighetene har til utbyggerne når det gjelder hensynet til både «*fiskeri*» og «*miljø*».

De politiske føringene om å unngå utbygging i og negativ påvirkning på viktige fiske- og gytefelt blir avgjørende for all utbygging av havvind i norske farvann, og OED bør derfor tydeliggjøre dette i beskrivelsen av kriteriet «*sameksistens*».

Ettersom fiskeriaktiviteten er beskjedent i de områdene av Utsira Nord som er foreslått for tildeling ser ikke Fiskebåt noe stort behov for å tydeliggjøre begrepet «*fiskeri*» noe ytterligere her. Fiskebåt mener imidlertid at det mangler en nærmere definisjon av begrepet «*miljø*», herunder om dette omfatter natur, bunnforhold, bestander, økosystemer mv. I tillegg viser vi til vårt felles innspill sammen med WWF, Havforskningsinstituttet, Fornybar Norge, Offshore Norge, DNV og Norges Fiskarlag med samme dato som dette brevet.

OED bør i tillegg vurdere om det kan være hensiktsmessig å ta inn et underpunkt om kunnskapsinnhenting i kolonne 2 om «*Dokumentasjon*», all den tid det mangler gode data i forkant av tildelingen.

Utover dette mener vi det er gode grunner for å gi utbyggerne et vidt handlingsrom til å kunne skille seg ut, og oppnå høyest mulig score.

6.5. Resirkulering og gjenbruk i pkt. 5C

Fiskebåt anmoder OED om å ta inn et punkt om å ha en plan for å minimere mikroplast fra anleggene.

6.6. Arealeffektivitet i pkt. 5D

Arealene til havs er en knapphetsressurs som må tas på største alvor. Store deler av aktuelle norske havområder er allerede i bruk av norske og utenlandske fiskere, olje- og gassektoren, skipstrafikken og snart også havbruk til havs, karbonlagring og mineralutvinning. I tillegg er store områder gyte- og oppvekstområder for flere fiskebestander. Det blir derfor helt sentralt og avgjørende for å oppnå sameksistens til havs at områdene som avsettes til havvind blir utnyttet så effektivt som mulig.

Fiskebåt er derfor overrasket over at kravet om forventet arealeffektivitet er satt til 3,5 MW/km², all den tid endelige estimat og ambisjoner ligger et sted mellom 5-7,5 MW/km². OED bes derfor om å vurdere å skjerpe inn dette kravet dersom det er fysisk og teknisk gjennomførbart, for å sikre en større grad av arealeffektivitet innenfor allerede åpnete områder.

7. Vektingen av kriteriene

Det fremgår ikke av høringen hvordan kriteriene «gjennomføringsevne», «bærekraft» og «positive lokale ringvirkninger» skal vektes, annet enn at det vises til en ukjent prosent på hvert kriterium. Fiskebåt forventer at kriteriet om «bærekraft» alene vektes minst 33,33 prosent (1/3). Det er store og viktige underpunkter til dette kriteriet som er viktig at ikke drukner i en lav vektingsprosent opp mot de to andre hovedkriteriene. Det bør også vurderes om underpunktene bør vektes opp mot hverandre, og da mener vi at kriteriene «sameksistens» og «arealeffektivitet» bør veie tyngst.

8. Oppfølging av kriteriene

Fiskebåt mener til slutt at OED må etablere mekanismer som sikrer at innholdet i disse kvalitative kriteriene følges opp, og at dette ikke blir en masse lovnader om tiltak som utbyggeren ikke anser seg forpliktet til å gjennomføre. Dette blir svært viktig for å sikre at de ansvarlige og seriøse aktørene som planlegger å følge opp tiltakene faktisk også går videre i prosessen frem mot tildeling og utbygging, og ikke motsatt.

Vennlig hilsen
FISKEBÅT

Audun Maråk

Hanna Bauge

Kopi: Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet, Fiskeridirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Miljødirektoratet, Havforskningsinstituttet og Norges Fiskarlag

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.